

DM

magazin

Polner
Zoltán

IGÉZŐ

Sikolto száddal
összezárva.

Nyitott ajtómban szél és csillag.
Asztalomon fekete hajszál.
Fekete hajszál.

Eresz alá
akasztott mezők.

Tengerként áradó zöld harmat.
Asztalomon fekete hajszál.
Fekete hajszál.

Nevetésed
gyöngyöző ága.

Tűz pávái a kék magasban.
Asztalomon fekete hajszál.
Fekete hajszál.

Lábnomom késcs
meggyőtorve.

Gyertyák virrasztják koszorúban.
Asztalomon fekete hajszál.
Fekete hajszál.

Lódi
Ferenc

VÁZLAT

Sorsuk szerint, ha meghalnak a fák,
nem rognak össze, nem zuhannak el,
csak állnak, mint a megtestesült bánat,
míg gyökerükön féreg üt tanyát.

Viharra várnak zengő ég alatt
s vacognak főtt a csillagok is, fáznak:
felhőket görget istenek haragja,
s hogy összecsapnak, tűz és fény hasad.

Sorsuk szerint, ha meghalnak a fák,
az ágakon a fészkek is kihűlnek
s a csivitelő öröm úgy elillan,
mintha szégyelni kellene magát.

A Kodály-iskola patyolatermében megnyílt 1968. augusztus 28-án Magyarországon az első olyan kiállítás, amelyen a XVIII. századtól napjainkig — közöttük a ma is élő és alkotó — parasztfestők műveit mutattuk be. A kiállítás megnyitóján javaslatot tettem magyar parasztfestők múzeumának alapítására Kecskeméten. E javaslatot 1969 márciusában a kecskeméti irodalmi folyóirat, a *Forrás* is közzé tette *Ortutay Gyula* kísérsoraival.

Néhány sor a javaslatból:

„Több éve foglalkozom a magyar parasztfestészet kutatásával. A Magyarországon élők közül — a legismertebbeket sorolva — Benedek Pétert, Süli Andrást, Vankóné Dudás Judit, azonkívül Erdélyben, Katonaszegen, Toroklón — és a Felvidéken élőkét is több éve ismerem. 1966 májusa óta kiállításokat is rendeztem az elhaltak — Káplár Miklós, Győri Elek, Gajdos János — műveivel kiegészítve, hozzátartozók segítségével. Rendszeres gyűjtéseimet, kutatásaimat — lehetőségeimhez mérten — megpróbálom a legkorszerűbb eszközök segítségével rögzíteni (fotó, magnó, film). Ez természetesen — mindennemű segítség nélkül — elég költséges dolog számomra, ugyanakkor égetően sürögnek tartom, mivel a képeket többnyire kocsmapadláson, pincében, házak külső falán stb. találtam, s a néhány magántulajdonban levő festmény kivételével legnagyobb részük leírhatatlan körülmények között van még ma is. Az elmúlt években mind az élő, mind a halott festők szülőfalujában, rokonainál jártam (Palócföld, Felvidék, Tiszántúl, Dunántúl, Erdély).

A gyűjtőutakon kapott rajzokat, festményeket, magnó-, illetve filmfelvételeket (a munkakópiát és a negatívot), valamint közel ezer felpétekből álló fényképnegatív-táramat Kecskemét városának ajánlottam fel, 1968. augusztus 24-én Kecskeméten, a magyar parasztfestők kamarakiállításának megnyitóján. Célom kis gyűjteményem felajánlásával az, hogy végre otthona legyen a magyar parasztfestőknek Magyarországon.

Ez a múzeum volna hivatott arra, hogy évente rendszeres gyűjtést, illetve vásárlást végezzen parasztfestők műveiből, tárgyaiból, valamint azt rendszeres gondozásban részesítse.

Továbbá a múzeum feladatköréhez tartozna:

Tervem az, hogy a javasolt múzeumot 1969 őszén nyitnánk meg, a III. Kecskeméti Népzenei Találkozó alkalmából.

Most 1972. február havát írjuk.

Az 1968-ban tett javaslat óta három és fél esztendő telt el. Kis gyűjteményem bővült, azonban csak néhány vidéki város, Szeged, Kecskemét, Szekszárd, Baja érdeklődő közönsége láthatta rövid ideig ezt a kiállítást,

MEDDIG KELL MÉG VÁRNUNK?

amelyet állandó teremben már évek óta százak és ezrek kereshetnének fel.

Különös érzés vesz rajtam erőt, amikor csak közeli szomszédainkra is gondolok. Pozsonyban 1966 óta háromévenként többnapos tudományos konferenciával egybekötött nemzetközi kiállítást rendeznek, s nemhogy az 55 országból összegyűjtött anyagot ne tudnák hol bemutatni, kiállítási terem problémájuk lenne, hanem önálló épületben, a Szlovák Nemzeti Galéria termeiben nemcsak cseh és szlovák, hanem saját nemzetközi gyűjteménnyel is rendelkeznek.

Az 1972 őszi rendezendő III. Pozsonyi Triennálára még 1971 novemberében megérkeztek a konferenciával kapcsolatos kérdőlapok, javaslattevő ívek az őszi kiállítás és konferencia előkészítése céljából. Bevallom, amilyen örömmel gondolok az őszi pozsonyi útra, annyira tartok meglepetéseitől is, mivel egy ilyen nemzetközi kiállításon és konferencián nemcsak vitázunk, hanem a kiállított műveket is megnézzük, s most már szokássá vált, hogy a konferencián résztvevők mindenki előtt elsőként együtt, közösen nézik végig a kiállítást. Így volt ez 1966-ban és 1969-ben is, ki-ki a saját országának anyagát mutatja be, mintegy tárlatot vezet. Addig minden rendben is van, amíg Süli András gőzöseit, Vankóné Dudás Juli lakodalmas, táncoló, vagy sírató asszonyait csodálják. A baj ott kezdődik, amikor egy svájci, francia, nyugatnémet naiv múzeum vagy a vendéglátó pozsonyi vagy zagrabi naiv múzeum felajánlja a képek cserélésének lehetőségét, tehát egy Süli-képet egy Generalicsot, vagy Vankóné Dudás Juliért egy Natalia Schmidotóvá. Ilyenkor megpróbálom kedvesen elodáznai a kérést és javaslatot, mire a legkínosabb kérdés következik általában: talán az önök naiv múzeuma nem gyűjti a nemzetközi anyagot, csak hazai művészeket gyűjt, s állít ki?

1970 nyarán Jugoszláviában a Koprivnicától néhány kilométerre fekvő horvát faluban, Hlebinében, „a paraszt- és naiv művészek paradicsomában” megrendezett kiállításon és konferencián szinte minden órában a „szomszédos” szegedi temetőben nyugvó Süli Andrára gondoltam.

Az, hogy Zagrábban az Óváros egyik palotájában kapott helyet a Naiv Művészek Múzeuma, természetesen, de hogy Hlebinében, ebben a kis falucskában tolmácsberendezéssel, filmvetítésre is alkalmas

üvegfalburkolatú, kitűnő architektúrájú, állandó kiállítási-tanácskozási művelődési ház áll a falu naiv művészeinek rendelkezésére, még álmoknak is túl szép. Pedig a több napos konferencián — amelynek néhány napját itt töltöttük — meggyőződhettem a hlinei „álmház” valódiságáról.

Egészen más szemléletet tükröz, mindenfajta rosszszű üzletességtől mentes az olaszországi Luzzaróban minden esztendő december 31-én megrendezésre kerülő Olasz Naiv Festők Nemzeti Díjáért rendezett kiállítás. Ez a kicsi városka Reggio Emiliában, Mantova közelében található, s a játékos olaszokra mi sem jellemzőbb, minthogy a két díj közül az egyik, a köztársasági elnök aranyérme a városka lakóinak — a „nézőknek” — titkos szavazása alapján talál gazdára.

Egy ilyen szilveszteri díjkiosztás alkalmával kapott díjat a Nógrád megyei Lőrincén született, Rómában élő naiv festő, Dallos Marinka is. Ez a kiállítás 1969-ben már a második volt, s hogy létrejött Luzzaróban az Olasz s Nemzetközi Naiv Festők Múzeuma is, abban nagy része volt a luzzarai születésű Cesare Zavattinának, a világhírű filmrendező irónak. Ez a múzeum is előbb a helyi tanács néhány frissen meszelt szobájában — vendéggé — kezdte működését.

Nem a Jugoszláviában látott sok kis magán-ateri, vagy városi naiv-magángyűjtemény felvirágoztatását szorgalmazzuk itthon, hanem egy olyan központi gyűjtemény létrehozását, amely a magyar paraszt- és naiv művészek legjobbjainak alkotásait gyűjtené egybe, állandó kiállításon közkinccsá téve azokat. Ez minden bizonnyal termékenyítőleg hatna nemcsak a „grand-art” művészeire, hanem a „művészkedni vágyó, „leendő naivok” alkotókedvére is.

Az első kecskeméti kiállítás óta három és fél esztendő telt el. Azóta — s különösen Süli András halála óta — a paraszt- és naiv festők múzeumának kérdése „úgy” lett, melynek érdekében egyre többen emelik fel szavukat, mint a *Délmagyarország* mostani vitája is bizonyítja.

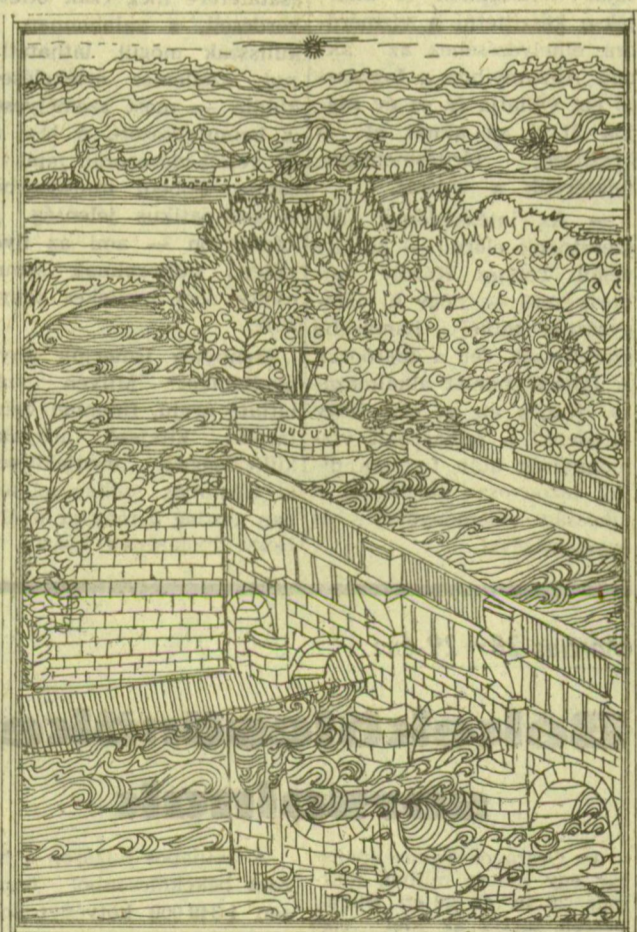
De meddig kell még várnunk?

Úgy vélem, ideje lenne végre eldönteni, melyik városban legyen a múzeum, ha egyelőre nem is „palotában”, de legalább néhány frissen meszelt száraz szobában.

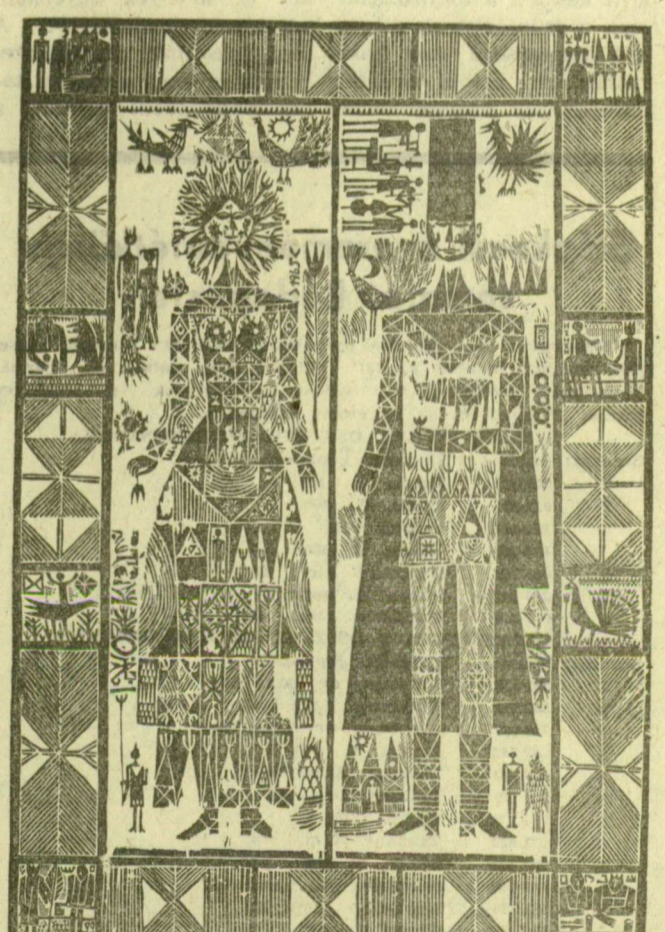
MOLDOVÁN DOMONKOS

Bordás Ferenc

Dürer emlékére

Matkó Katalin

Táj két folyóval

Rékassy Csaba

Népmesék